

A young girl with light brown hair is dressed as a fairy. She wears a light blue tutu with large, translucent wings. Her dress is red with a white collar and a large red maple leaf on the chest. She has a headband with yellow daisies. She is holding a yellow daisy to her nose and smelling it. The background is a soft-focus field of green grass and yellow flowers.

Jodi Picoult
neprarask
vilties

Alma littera

Mama įsitaisto ant grindų šalia vilties ir abi tampo zaivarines rankenas karsto nešėjams. Dvi šviesiaplaukės galvos – mamos dažyta, o dukters baltut baltutėlė – palinkusios taip arti, kad sunku atskirti, kuri sruoga katros. Beišdykaudamos jos timpteli karštą keletą centimetrų. O aš spoksau į kilime įsispaudusią žymę ir stengiuosi sušiaušti ją bato nosimi.

Mums su Kolinu pasisekė kaip niekam. Susituokėme jauni, o dar neišsiskyrėme – nepaisydami gana dažnai kelyje pasitaikančių duobių.

Ir meilė čia vaidina ne antraeilį vaidmenį. Kai Kolinus žvelgia į mane, jis mato ne moterį, po nėštumo priaugusią penkis kilogramus, su keliomis žilomis sruogelėmis plaukuose. Jis teberegi stangrią ir švelnią odą, vilnijančius nugarą plaukus ir studentės kūną. Prisimena mane iš geriausių mano laikų, nes – kaip Kolinus vis kartoja – esu geriausias jo prisiminimas.

Kai retkarčiais susitinkam papietauti su jo kolegomis – tais, kurie kolekcionuoja žmonas, – suvokiū, kokia laiminga esu, kad turiu tokį vyrą kaip Kolinus. Jis paglosto man nugarą – nei tokia dailią, nei įdegusią, kaip tų jaunų manekenių. Pristato mane išdidžiai. „Tai mano žmona“, – sako šypsodamasis. Ničniekuo daugiau ir nenorėčiau būti.

– Mamyte.

Vėl pradėjo lyti, kelias priekyje plaukte plaukia, o aš niekad nebuvau gera vairuotoja.

– Ša, turiu susikaupti.

– Mamyte, – nenutyla ji, – čia labai labai svarbu.

– Bet dar svarbiau – nuvežti tave į baletu pamoką ir neužsimušti.

Vieną palaimingą akimirką stoja tylą. Paskui Viltis ima spardyti mano sėdynės atlošą.

– Bet aš neturiu triko, – zirzia.

Pasuku į kelkraštį ir atsigręžusi nuveriu ją žvilgsniu.

– Neturi?

– Ne. Nežinojau, kad važiuosim tiesiai iš senelės namų.

Jaučiu, kaip kaista sprandas. Iki šokių studijos belikusios dvi mylios.

– Viltie, dėl Dievo meilės. Kodėl anksčiau nesakei?

Jos akys pritvinksta ašarų.

– Tik dabar supratau, kad važiuojam tiesiai į baletą.

Trinkteliu ranka į vairą. Pati nesuvokiu, ar mane siutina Viltis, subjures oras, motina, ar ta sumauta priešgaisrinė sistema prekybos centre – visi, kaip susitarę, suknišo dieną.

– Kiekvieną trečiadienį po pietų važiuojam į baletą studiją!

Vėl pajudu iš kelkraščio ir staigiai apsisuku, nekreipdama dėmesio, jog smilktelėjusi kaltė primena, kad per griežtai elgiuosi su dukra, – juk Vilčiai viso labo septyneri. Ji ašarodama klykia:

– Nenoriu namo! Noriu baletą!

– Tik pasiimsim triko ir grįšim, – košiu pro sukąstus dantis.

Pavėluosim dvidešimt minučių. Taip ir matau mane gręžiančias kitų moterų akis, kai įgrūsiu Viltį pro duris prasidėjus pamokai. Moterų, kurios, nepaisydamos šio pasaulinio tvano, laiku atvežė savo vaikus, kurioms nereikia nertis iš kailio dėl pačių paprasčiausių niekų.

Mes gyvename šimtamečiame kaimo name, iš vienos pusės prie jo glaudžiasi miškas, o iš kitos – daili akmenų siena. Beveik visi septyni mūsų akrai įsprausti už namo ir apaugę mišku, plentas irgi visai netoli, tad naktimis mums virš lovų vis slysta pravažiuojančių automobilių šviesos – tarsi švyturio spinduliai. O pats namas pilnas priešingybių, kurios iki šiol žavi – susmukusią verandą palaiko naujut naujutėliai *Pellos* langai, prie kreivakojės vonios dera masažinis dušas, šalia Kolino – aš. Keliukas išsukus iš plento kiek statesnis ir dar šiek tiek kyla prie namų. Kai įsukame į jį, Viltis džiugiai aikteli:

– Tėtis namie! Noriu pas jį.

Ir aš noriu, bet jo trokštu nuolatos. Be abejo, jis parskrido anks-tyvesniu reisu ir prieš eidamas į darbą užsuko namo užkrmsti. Pagalvoju apie kitas motinas, jau sukančias į aikštelę prie baletą studijos, apie susitikimą su Kolinu ir staiga suvokiu, kad ištis verta vėluoti tas dvidešimt minučių.

– Pasisveikinsim su tėčiu. Paskui pasiimsi triko ir važiuosim.

Viltis puola prie durų lyg maratono bėgikė, pamačiusi finišo juostą.

– Tėti! – šaukia ji, bet virtuvėje nieko nėra, tuščia ir svetainė, tiktai Kolino portfelis tvarkingai padėtas stalo viduryje lyg įrodytas, kad jis namie. Senuose vamzdžiuose burbuliuoja vanduo.

– Jis maudosi, – sakau, ir Viltis kaipmat puola viršun.

– Neskubėk! – šaukiu jai įkandin, juk Kolinas nenorėtų sulaukti tokio netikėtumo nuogas trypčiodamas po vonios kambarį.

Nuskubu jai pavymui ir paveju prie uždarų miegamojo durų, Viltis dar nespėjo paliesti bumbulinės rankenos.

– Leisk pirma mane.

Kolinas stovi prie lovos ir juosiasi rankšluosčiu klubus. Pamatęs mane tarpduryje sustingsta.

– Labas. – Šypsodamasi plaukiu jam į glėbį. – Argi ne puiki staugmena?

Kai mano galva jaukiai įsitaiso jam pasmakrėje, o jis švelniai mane apkabina, linkteliu Vilčiai.

– Eikš. Tėtis apsirengęs.

– Tėti! – šukteli ji ir ritasi tiesiai šiam į paslėpsnį.

Kaip dažnai mudu iš to juokiamės, o dabar vyras, netgi laikydamas mane glėby, susigūžia.

– Labas, keksiuk, – ištaria, bet tebežiūri Vilčiai virš galvos, lyg lauktų pasirodant dar vieno vaiko. Pro uždaryto vonios kambario durų plyšius veržiasi garai.

– Galim paleisti jai filmuką, – šnabždu stipriau glausdamasi. – Jei kartais nori, kad nutrinčiau nugarą.

Bet užuot atsakęs jis nerangiai atkabina nuo juosmens Vilties rankas.

– Gal galėtum, mieloji...

– Ką galėčiau?

Visi atsisukam balso, sklindančio iš vonios kambario, pusėn. Durys atsilapoja, ir pasirodo šlaputėlė, varvanti moteris, šiek tiek prisidengusi rankšluosčiu. Moteris, pamaniusi, kad Kolino žodžiai skirti jai.

– Ak tu varge mano, – ištaria ji rausdama, traukdamasi ir vėl užtrenkia duris.

Suvokiu, kad Viltis bėga iš miegamojo, kad Kolinas nuseka jai iš paskos, o vandens teškėjimas vonios kambarėje nutyla. Kojos manęs nebelaiko, atsisėdu ant lovos, ant apkloto, puošto vestuvinių

žiedais. Prisiklausęs jį išaudusios menonitės pasakojimų, esą nesibaigiantis apskritimas – tai tobulos santuokos simbolis, Koliną jį man parvežė iš Lankasterio Pensilvanijoje.

Įsikniaubiu veidu į delnus ir galvoju: „O Dieve. Ir vėl viskas iš naujo.“

PIRMAS SKYRIUS

Tūkstančių tūkstančiai dvasių nematomų
Dieną ir naktį mus supa.

Džonas Miltonas, „Prarastasis rojus“

Apie kai kuriuos dalykus kalbėti nemėgstu. Pavyzdžiui, apie tai, kaip būdama trylikos turėjau nuvesti savo šunį ir paprašyti jį užmigdyti. Arba kaip mokydama si vidurinėje mokykloje išsipuošiau į pasimatymą ir sėdėjau prie lango laukdama vaikiną, o jis taip ir neatėjo. Dar apie tai, kaip pasijutau pirmąkart sutikusi Koliną.

Na gerai, apie tai gal kada ir pakalbu, bet niekada neužsimenu jau iš pat pradžių jautusi, kad mudu vienas kitam neskirti. Koliną buvo koledžo futbolo žvaigždė, o mane jo treneris buvo pasamdęs paruošti jį prancūzų kalbos egzaminui. Koliną mane pabučiavo – droviai, paprastai, mokiniškai – tik padrąsintas komandos draugų, ir nors sutrikau, jausmas buvo neišdildomas.

Puikiausiai suprantu, kodėl įsimylėjau Koliną. Tik niekaip nesupratau, kodėl jis įsimylėjo mane.

Jis įtikinėjo, kad būdamas su manim jaučiasi kitu žmogumi – šis jam patinka daug labiau nei lengvabūdis sportininkas, vakarėlių liūtas. Sakė, kad jam labiau patinka, kai jį vertina už tai, kas jis yra, o ne už tai, ką daro. Ginčijausi, kad esu jam ne pora, kad nesu nei aukšta, nei pritrenkianti, nei rafinuota. O kai jis su tuo nesutiko, aš irgi prisiverčiau patikėti.

Nemėgstu kalbėti apie tai, kas nutiko po penkerių metų, kai pasirodė, kad buvau teisi.

Ir niekada nekalbu, kaip jis vengė mano žvilgsnio nutaręs įkišti mane ligoninėn.

Atplėšti akis pririekia Heraklio jėgos. Šiurkštūs patinę vokai, rodos, susitarė laikytis tvirtai įsikibę vienas kito, kad tik nereikėtų regėti dūžtančio pasaulio. Bet ant riešo jaučiu kažkieno ranką, galėtų būti netgi Kolino, taigi šiaip ne taip vokus praplėšiu ir į akis rėžia aštri lyg skeveldros šviesa.

– Marija, ar geriau jautiesi? – švelniai kalbina motina, braukdama nuo kaktos plaukus.

– Ne. – Nieko nejaučiu.

Kai pakalbėjau telefonu su gydytoju Johansenu, jis kažko man prirašė ir patarė gerti. Atrodo, lyg būčiau suvyniota į minkštą kelių centimetrų putų sluoksnį. Šis kokonas banguoja kartu su manim, spyruokliuoja ir neleidžia prisismelkti žiauriai tiesai.

– Ką gi, laikas pasijudinti, – dalykiškai kalba motina. Ji palinks-ta arčiau ir traukia mane iš lovos.

– Nenoriu maudytis. – Riečiuosi į kamuoliuką.

– Ir aš nenoriu, – murma motina. Aną kartą, kai buvo atėjusi į mano kambarį, nutempė mane į vonios kambarį ir pakišo po šaltu dušu. – Aš tave pasodinsiu, velniai griebtų, netgi jei trūkį gausiu.

Tada prisimenu karštą–stalą mamos svetainėje ir tą baletą pamoką, į kurią Viltis taip ir nenuėjo prieš tris dienas. Ištrūkstu iš mamos glėbio ir užsidengiu veidą, ašaros paplūsta upeliais.

– Kas man?

– Ničnieko, kad ir kuo tas asilas mėgintų tave įtikinti. – Motina suima delnais mano degančius skruostus. – Tu dėl to visai nekalta, Marija. Kad ir ką būtum dariusi, nebūtum šito išven-gusi. Kolinas nevertas net žemės, kuria vaikšto. – Patvirtindama šį teiginį, ji spjauna ant kilimo. – O dabar atsisėsk, kad galėčiau atvesti Viltį.

Šįkart pastatau ausis.

– Negaliu jai tokia rodytis.

– Tai daryk ką nors.

– Ne taip lengva...

– Dar ir kaip lengva, – neatstoja motina. – Dabar esi nebe viena, Marija. Nori voliotis ir graužtis? Na ir puiku, tik pirma pakalbėk su Viltimi. Pati žinai, jog aš teisi, kitaip nebūtum man skambinusi prieš tris dienas ir prašiusi, kad ja pasirūpinčiau. – Spoksodama į

mane ji kalba kiek švelniau: – Jos tėvas – priekvaiša, bet ji turi ir tave. Elkis, kaip išmanai.

Pro mano šarvus braunasi vilties kibirkštelė.

– Ar ji apie mane klausinėjo?

Mama atsako ne iš karto.

– Ne... bet juk tai nesvarbu.

Kai ji nueina atvesti Vilties, susistumiu pagalves už nugaros ir antklodės kraštelio nusivalau veidą. Stumiama motinos į kambarį įžengia dukra. Sustoja per dvi pėdas nuo lovos.

– Labas, – sakau linksmai tarsi kokiam aktorė.

Akimirką gėriuosi žiūrėdama į ją – pasiritę plaukučiai, švarplė vietoj neseniai dar buvusio dantuko, jau apsibraižę rausvu vaikišku laku nulakuoti nagučiai. Ji suneria rankas, įsispiria kojomis lyg kumeliukas, iš dailių putlių lūpų belieka siauras brūkšnelis.

– Nori prisėsti? – patapšnoju čiuzinį šalia.

Ji neatsiliepia, atrodo, nė nekvėpuoja. Skaudžiai smilkteli suvokus, ką ji dabar daro, ir pati taip elgdavausi – jeigu pasistengsi laikytis visiškai tyliai, jeigu nedarysi staigių judesių, tai visi paliks tave ramybėje.

– Viltie... – ištiesiu ranką, bet ji nususuka ir išeina iš kambario.

Giliai krūtinėje trokštu bėgti iš paskos, bet mano širdis niekaip nesugramdo drąsos.

– Ji vis dar nekalba. Kodėl?

– Tu jos motina. Sužinok.

Bet aš nepajėgiu. Jeigu ko ir išmokau, tai suvokti, ką galiu, o ko – ne. Įsitaisau ant šono ir užsimerkiu tikėdamasi, kad motina supras užuominą ir išeis.

– Pamatysi, – tyliai sako ji, dėdama ranką man ant galvos. – Viltis pagelbės tau visa tai išverti.

Apsimetu, kad užmigau. Neišsiduodu nei tada, kai išgirstu ją atsidūstant, nei tada, kai pro primerktas blakstienas matau, kaip nuo naktinio staliuko susirenka popieriaus peiliuką, nagų dildę ir rankdarbių žirkutes.

Prieš keletą metų, kai užklupau Koliną su moterimi, palaukiau tris naktis ir mėginau pasidaryti galą. Koliną mane aptiko ir nuvežė į ligoninę. Gydytojai jam pasakė, kad mane atgriebė, bet tai buvo

melas. Tą naktį aš pasiklydau. Tapau visai kitu žmogumi, jis man nepatiko, apie jį ir dabar dar nemalonu klausytis, to žmogaus nepažinojau. Negalėjau valgyti, kalbėti, negalėjau sukaupti jėgų, kad nusimesčiau antklodę ir išlipčiau iš lovos. Sąmonę buvo suparalyžiavusi vienintelė mintis: jeigu Kolinus manęs nebenori, tai kaip man gyventi?

Pranešdamas, kad ketina mane paguldyti į Grinheiveno ligoninę, Kolinus verkė. Atsiprašinėjo. Vis dėlto nepaėmė man už rankos, nepaklausė, ko norėčiau, nepažvelgė į akis. Pasakė – mane reikia uždaryti, kad nelikčiau viena.

Bet, priešingai nei jis manė, nebebuvo viena. Jau kelias savaites laukiausi Vilties. Žinojau apie ją, supratau, kad jos laukiuosi, netgi anksčiau, nei gydytojai padarė testus ir pritaikė gydymą nėščiai į savižudybę linkusiai moteriai. Tąkart ligoninėje niekam nesipasakoju apie nėštumą, maniau, patys supras, ir tik po keleto metų suvokiau, kad slapta tikėjaisi persileisianti. Įsikaliau galvon, kad Viltis, tas mažutis ląstelių gniužulėlis mano kūne, įstūmė Koliną į kitos moters glėbį.

Ir vis dėlto sakydama, kad Viltis neleis man įkristi į tokią didžiulę depresiją, iš kurios nebegalėčiau išsikapstyti, motina, ko gero, teisi. Galų gale kartą Viltis mane jau išgelbėjo. Per tuos Grinheiveno ligoninėje praleistus mėnesius nėštumas iš naštos nejučia virto palaima. Žmonės, kurie anksčiau nė klausytis nenorėjo, ką kalbu, pagaliau liovėsi bambėję matydami besipučiantį mano pilvą ir švytintį veidą. Sužinojęs apie kūdikį grįžo Kolinus. Daviau jai Vilties vardą, pasak motinos, gojiškesnio nesugalvotum, nes man trūko vilties, kuria galėčiau tikėti*.

Sėdžiu padėjusi ranką ant telefono. Tikiu save, kad bet kurią akimirką gali paskambinti Kolinus ir pasakyti, esą jam buvo aptemęs protas. Jis maldauja nekreipti dėmesio į šį beprotybės blyksnį. Jei jau aš negaliu suprasti, tai kas tada pajėgtų?

Bet telefonas tyli, ir gal apie antrą valandą ryto išgirstu triukšmą lauke. Kolinus, pamanau. Jis atėjo.

---

* Autorės mergaitei duotas vardas *Faith* – Tikėjimas (angl.).

Nubėgusi į vonios kambarį mėginu išpainioti plaukus, pirštai, atrpatę lankstytis, neklauso ir maudžia. Nuryju pilną dangtelį burnos skalavimo skysčio. Paskui besidaužančia širdimi nubėgu į vestibulį.

Tamsu. Ramių ramiausia. Sėlinu laiptais žemyn ir prilimpu prie vieno iš šoninių siaurų langų šalia durų. Atsargiai jas atidarau – jos girgžda – ir žengiu į seno kaimo namo verandą. Garsą, kurį palaikiau vyro žingsniais, kelia porelė meškėnų, vagiančių atliekas iš šiukšlių kibiro.

– Dinkit iš čia! – šnypščiu jiems mostaguodama rankomis.

Kolinas gaudydavo juos spąstais, tokiu vieliniu narvu spyruokliuojančiomis durimis, kurios nesužeidžia. Jis išgirdavo, kaip patekęs į narvą žvėrelis spiegia, ir išnešdavo į mišką už namo. Paskui grįždavo su tuščiu narvu, lyg jame jokio meškėno nė būti nebuvę.

– Abrakadabra, – sakydavo. – Čia buvo, čia nėra.

Grįžtu vidun, bet, užuot lipusi aukštyn, įsispoksau į mėnulio atspindį ant lakuoto pietų stalo paviršiaus. Ovalo viduryje stovi mažutėlis mūsų kaimo namo maketas. Jį padariau aš, taip užsidirbu pragyvenimui. Statau svajonių namus – tik ne iš betono, sieninių plokščių ar medinių sijų, o iš pagaliukų, ne didesnių už dantų krapštukus, iš atlaso kvadratėlių, lengvai telpančių delne ir sustandintų skaidriais klizais. Ir nors kai kurie žmonės užsako tiksliai savo namų kopijas, esu sukūrusi ir didžiulių prieškarinio namų, mečečių ir marmuro rūmų.

Pirmąjį miniatiūrinį namelį iš saldinių pagaliukų ir spalvoto kartono pastačiau prieš septynerius metus Grinheivene, kiti liginiai tuo metu vyniojo siūlais kryžmus pagaliukus ir lankstė origamius. Netgi rėsdama tą pirmąjį palikau vietos baldams ir jaukios erdvės. Nuo to laiko esu padariusi dar beveik penkiasdešimt. Kai Hilari R. Klinton septynioliktajam Čelsės gimtadieniui užsakė Baltuosius rūmus – Ovalųjį kabinetą, parodai išstatytus porceliano servizus ir rankomis siuvinėtą vėliavą prezidento raštinėje, – aš tapau įžymi. Pirkėjai dažnai prašo, bet niekada nedarau lėlių tiems nameliams. Pianinas, kad ir koks mažas būtų, – vis tiek pianinas, o lėlė dailiai išpaišytu veidu ir skrupulingai nutekintomis rankomis ir kojomis tėra medienos gabalas.

Išsitraukiu kėdę, prisėdu ir pirštais švelniai liečiu kaimo namelio stogo kraigą, verandos kolonas, mažutėles šilkinės begonijas degto molio loveliuose. Namelyje stovi toks pat mažutėlis vyšnios medienos stalelis, o ant to mažutėlio pietų stalo – dar mažesnė viso maketėlio kopija.

Piršto galiuku užtrenkiu laukujes mažojo namo duris. Brūkšteliu per kiekvieną pašto ženkle didumo langą – juos visus uždarau. Vos įžiūrimomis sklendėmis užšaunu langines, paslepiu nykštukines begonijas po verandos sūpynėmis. Sandariai uždarau visą namą, tarsi laukčiau besiantinančios audros.

Išėjęs Koliną paskambina po keturių dienų.

– Nenorėjau, kad sužinotum kaip tik šitaip.

Matyt, mudvi su Viltimi neturėjome jam sutrukdyti. Gali būti, kad paspartinom įvykius. Žinoma, to jam nesakau.

– Mums vis tiek nebūtų pavykę, Marija. Juk pati supranti.

Padedu ragelį jam dar tebekalbant ir užsitraukiu ant galvos antklodę.

Jau penkios dienos, kai Koliną išėjęs, o Viltis vis dar nekalba. Vaikšto po namus tyliai lyg katė, žaidžia, renkasi filmukus ir visą laiką įtariai žiūri į mane.

Tik motina sugeba prasiskverbti pro tylos sieną ir suprasti, kad pusryčiams Viltis norėtų avižinės košės, kad ji nepasiekia pasiimti konstruktoriaus nuo viršutinės lentynos, kad jai reikia paduoti stiklinę vandens prieš einant miegoti. Gal jos turi kokią slaptą kalbą. Aš nesuprantu dukters, ji atsisako bendrauti ir primena man Koliną.

– Turi ką nors daryti, – vis kartoja motina. – Ji tavo dukra.

Taip, biologiškai. Bet mudvi su Viltimi visai nepanašios. Tiesą pasakius, ji laisvai galėjo peršokti kokią kartą ir gimti iš savo senelės – jos tokios artimos. Tokie pat įgeidžiai, taip pat greitai atgauna pusiausvyrą, todėl ir keista matyti Viltį niūrią.

– O ką man daryti?

Motina purto galvą.

– Pažaisk su ja. Išsivesk pasivaikščioti. Galų gale bent pasakyk, kad ją myli.

Atsisuku į motiną trokšdama, kad viskas būtų taip paprasta. Myliu Viltį nuo pat jos gimimo, tik savaip. Jai gimus man palengvėjo. Juk troškau persileisti, mėnesių mėnesius vartočiau prozaką, todėl buvau įsikalusi, kad susilauksiu kūdikio su trimis akimis ar kiškio lūpa. Ir nors gimdymas buvo lengvas, normalus, į pasaulį atėjus sveikai mergytei susidūriau su tikrove, jog nepadarysiu jos laimingos, – tarsi už bausmę, kad tikėjaisi blogiausio, iš manęs kas būtų atėmęs gebėjimą su ja susikalbėti ir užmegzti ryšį. Viltį kamuodavo diegliai, ji neduodavo man užmigti ištisomis naktimis ir taip smarkiai žįsdavo, kad kaskart maitinant pilvą gniauždavo spazmai. Išmušta iš vėžių, nukamuota nemigos, kartais padėdavau ją ant lovos ir spoksodama į protingą apskritą veidelį galvodavau: „Na ir ką, po galais, man su tavim daryti?“

Vyliausi, kad motinystės jausmas rasis savaime, panašiai kaip pienas – kiek skausmingai, atimdamas žadą ir tapdamas savastimi, kad ir koks jis būtų. Kantriai laukiau. O jei nesugebėsiu tinkamai įkišti termometro į užpakaliuką? O jei norėsiu suvystyti ir vystyklas neklausys? Įtikinėjau save, kad bet kurią rytą galiu prabusti jau išmanydama, kaip elgtis.

Tiktai po trečio Vilties gimtadienio lioviausi tikėtis. Motinystės jausmas niekaip nenorėjo persmelkti lengvai. Žiūrėdavau, kaip kitos motinos lyg niekur nieko sutupdo krūvas vaikų į furgonėlius, o aš po tris kartus tikrinu vien Vilties saugos diržą norėdama įsitikinti, ar jis tikrai gerai prisegtas. Klausydavausi, ką kitos motinos palinkusios kalba vaikams, ir mėgindavau įsiminti jų žodžius.

Vien pagalvojus, kad reikėtų nutraukti atkaklią Vilties tylą, man suspaudžia krūtinę. O jeigu nepavyks? Kas per motina tada būsiu?

– Dar negaliu, – išsisukinėju.

– Dėl Dievo meilės, Marija, suimk save į rankas. Apsirenk, susišukuok, elkis kaip visos moterys, nė apsidairyti nespėsi, o vaidinti jau neberekės. – Motina purto galvą. – Kolinus tave dešimt metų įtikinėjo, kad esi vystanti gėlelė, o tu ir patikėjai kaip kokia kvailutė. Negi jis ką išmano apie nervinį išsekimą?

Man prieš nosį mama pastato puodelį kavos, matau ją kone džiūgaujant, kad pasisekė ištraukti mane iš lovos ir pasodinti prie stalo virtuvėje. Tuo metu, kai aš pasidaviau, ji gyveno Skotsdeilyje, Arizonoje, ten buvo išvykusi po tėvo mirties. Po mano bandy-

mo nusižudyti ji atskrido ir atgal išvyko tik įsitikinusi, kad viskas susitvarkė. Na, žinoma, ji nesitikėjo, kad Kolinas mane uždarys į ligoninę. Ir kai sužinojo, ką jis padarė, pardavė butą, grįžo čia ir keturis mėnesius kovojo, kad būtų atšauktas teismo nuosprendis, draudžiantis man išeiti iš įstaigos savo valia. Ji niekada nepripažino, kad pasiūsdamas mane į Grinheiveną Kolinas buvo teisus, ir niekada jam neatleido. Na o aš, ką gi, nė pati nežinau. Kartais, visai kaip motinai, man atrodo, kad jis neturėjo teisės spręsti, kaip jaučiuosi, kad ir kokia susmukusi tuomet buvau. O kartais atrodo, kad Grinheivenas buvo vienintelė vieta, kur jaučiausi jaukiai, nes ten niekas nereikalavo tobulumo.

– Kolinas, – rėžia motina, – yra suskis. Ačiū Dievui, kad Viltis atsigimė į tave. Ar atsimeni, kaip kartą penktoje klasėje parėjai gavusi iš matematikos testo B su minusu? Verkei taip, lyg tau būtume grasinę kankinimo krėslu, – betgi mes visai į galvą neėmėm. Tu stengeisi, štai kas svarbu. Tu bandei. O šiandien apie tave šito pasakyti negalėčiau. – Pro atviras duris ji žvelgia į svetainę, kur Viltis piešia vaškinėmis kreidelėmis. – Gal iki pat šiol nesupratai, kad vaiko auklėjimas – nepalaujamas darbas?

Pasičiupusi oranžinę kreidelę Viltis įnirtingai brauko mano statybinį popierių. Prisimenu, kaip pernai, kai mokėsi rašyti raides, būdavo, prikeverzoja virtines priebalsių ir prašo manęs perskaityti.

– Frzvvllkg, – sakydavau ir, mano nuostabai, ją prajuokindavau.

– Eik gi pagaliau, – stumia mane į svetainę motina.

Pradžia nekokia – koja užkliudau ir išverčiu dėžutę kreidelių.

– Atleisk.

Griebiu jas saujomis ir beriu į skardinę nuo saldainių, kurioje paprastai jas laikome. Baigusi atsilošiu klūpomis ir matau, kad Viltis šaltai spokso į mane.

– Atleisk, – vėl išsižioju, bet kalbu jau ne apie kreideles.

Viltis neatsiliepia ir aš dirsteliu į lapą, kuriame ji piešia. Šikšnosparnis ir prie laužo šokanti ragana.

– Oho, kaip dailiai, – staiga šauna mintis, paimu piešinį, žiūriu iš arčiau. – Ar galiu pasiimti? Pasikabinčiau apačioje, dirbtuvėse?

Viltis krypteli galvą, griebia piešinį ir perplėšia per patį vidurį. Paskui užbėga laiptais ir trinkteli miegamojo durimis.

Šluostydamosi rankas indų rankšluosčiu ateina motina.

– Puikiai pavyko, – sausai sakau.

Ji gūžteli pečiais.

– Negali per vieną naktį pakeisti pasaulio.

Pasiėmusi Vilties kūrinio puselę liečiu pirštais vašku pieštą raganą.

– Manau, ji pavaizdavo mane.

Motina meta į mane rankšluostį, jis nusileidžia man ant sprando toks netikėtai vėsus.

– Manytoja, – ištaria ji.

Tą vakarą valantis dantis žvilgsnis užkliūva už atvaizdo veidrodyje. Nesu nepatraukli, bent jau šitai Grinheivene įsisąmoninau. Slaugės, seselės ir psichiatrai nekreipia į tave dėmesio, jei vaikai susivėlusi ir bėdoji, o gražus veidelis krinta į akis, todėl su tokiu pacientu verta ir pasikalbėti, ir jam atsakyti. Grinheivene pasikirpau medaus spalvos plaukus, juos susigarbanojau ir ėmiau dažytis norėdama pabrėžti žalias akis. Per tuos kelis mėnesius savo išvaizdai skyriau daugiau laiko nei per visą gyvenimą.

Atsidususi pasistiebiu prie veidrodžio ir iš lūpų kampučio valau dantų pastą. Kai mudu su Kolinu atsikraustėme į šį kaimo namą, pakeitėme vonios veidrodį. Senasis buvo nuskilusiu kampu – pareiškiau, kad tai blogas ženklas. Nesutarėme, kaip pakabinti naująjį. Metro šešiasdešimties centimetrų aukštyje – ties mano akių lygiu, tai toli gražu ne Kolino akių lygis. Geras trisdešimčia centimetrų aukštesnis, išstypęs, pirmąkart pakėlęs veidrodį jis ėmė juoktis.

– Rija, – pasakė, – tematau savo krūtinę.

Taigi pakabinome veidrodį taip, kad matytų Koliną. O aš, norėdama pažiūrėti į savo veidą, turiu gerokai pasistiebti. Taip niekad ir nepripratau.

Vidurnaktį pajuntu šnarant antklodes. Oras dvelkteli, ir prie manęs prisiglaudžia švelnus šiltas kūnelis. Atsisukusi apkabinu Viltį.

Štai kaip tai turėtų atrodyti, sakau sau ir gerklę užgniaužia net nespėjus baigti minties. Jos rankos apsieja mane lyg vynuogienojai. Plaukučiai man po smakru kvepia vaikyste.

Mama vis kartoja, kad bėdai prispyrus mes žinome, kuo kliautis. Kad šeima – ne visuomeniškas darinys, o instinktas.

Mūsų naktinių flanelė sukimba ir susivelia. Tylėdama glostau Vilčiai nugarą, bijau išsižioti, kad nesugriaučiau šios laimės, ir pati drįstu užsimerkti tik sulaukusi, kol jos kvėpavimas tampa lygus. Bent tai dar galiu.

Mūsų miestelis – Niu Kanaanas – išsikėtojęs, turime netgi kalną, ir, kaip visuose miesteliuose, skelbimų lentose priešais nutriušias vitrinas vis dar randame kampelių, kuriuose platiname visokiausius gandas. Čia daug ūkių ir laisvų žemės valdų, paprasti žmogeliai bičiuliaujasi su atvykusiais iš Hanoverio ir Naujojo Londono profesionalais, šie pasiryžę į nekilnojamąjį turtą investuoti daugiau. Turime degalinę, seną žaidimų aikštelę ir kantri muzikos grupę. Ir vieną teisininką, pro kurio iškabą esu pravažiavusi gal milijoną kartų siūdama pirmyn atgal Ketvirtuoju keliu.

Šeštą dieną Kolinui išėjus atidarau duris ir išvystu verandoje stovintį šerifo įgaliotinį. Jis manęs klausia, ar aš tikrai ponija Marija Vait. Pirmiausia šauna mintis apie Koliną – negi pateko į autoavariją? Įgaliotinis pasikuičia kišenėje ir ištraukia laišką.

– Labai atsiprašau, ponija, – sako jis ir dingsta man nė paklausti nespėjus, ką jis čia atnešė.

Pirmasis oficialus skyrybų dokumentas vadinamas paskvilium. Tai nedidelis popierėlis, bet atsidūręs tavo rankose gali pakeisti visą gyvenimą. Po kelių mėnesių sužinau, kad tik Naujajame Hampšyre šį dokumentą vis dar vadina paskvilium, o ne skundu ar pareiškimu, tarsi visas procesas, kad ir koks taikus jis būtų, vis dėlto turėtų kažkokį bjaurų prieskonį. Prie dokumento prisegtas lapas, kuriame rašoma, kad man keliama skyrybų byla.

Po trisdešimties minučių aš jau sėdžiu teisininko priimamajame, o Viltis tupi kampe prie nutrinto medinio traukinuko. Nebūčiau jos čia atsivedusi, bet mamos visą rytą nėra miestelyje – išvažiavusi ruošia mudviem kažkokį netikėtumą. Durys už priimamojo sekretorės nugaros atsidaro ir pasirodžiusi elegantiška brunetė ištiesia man ranką.

– Džoana Stendiš.

Man atvėpsta žandikaulis.

– Jūs?

Metų metais eidama pro pastatą manydavau, kad teisininkas – pagyvenęs ponas su žandenomis.

Advokatė nusijuokia.

– Kai pastarąjį kartą stovėjau prieš veidrodį, dar buvau aš. – Ji žvilgteli į Viltį, kuri susikaupusi stato tunelį traukinukui. – Nene, – paprašo sekretorės, – gal galėtum pažiūrėti ponios Vait dukrelę?

Lyg už siūlo traukiama nuseku paskui teisininkę į kabinetą.

Juokingiausia, kad aš gana rami. Nė perpus tiek nesijaudinu, kaip tą rytą išėjus Kolinui. Tas paskvilis atrodo keistai, lyg koks pokštas, kur juokingiausia dar ateityje. Visko gali būti, kad po kelių mėnesių, užgesinę šviesas ir apsikabinę, mudu su Kolinu iš jo dar pasijuoksime.

Džoana Stendiš paaiškina man, kas rašoma paskvilyje. Paklausia, ar nenorėčiau pasikalbėti su psichoanalitiku ir daugiau sužinoti apie pagalbos telefonu programas. Paklausia, kas mums nutiko. Kalba apie skyrybų dokumentus, raštiškus nurodymus ir vaiko gyvenamąją vietą, o aš leidžiu kambariui suktis aplink. Atrodo, neįmanoma, kad vestuvėms reikia ruoštis kone metus, o skyrybos bus baigtos per šešias savaites – tarsi visas laikas tarp šių dviejų taškų ir visi jausmai būtų taip sunykę, kad juos galėtų išsklaidyti vienintelis piktas kvėptelėjimas.

– Kaip manote, ar Kolinus norės bendros vaiko globos?

Įsispoksau į teisininkę.

– Nežinau.

Galvoj netelpa, kaip Kolinus gyvens be Vilties. Kaip neįsivaizduoju ir savo pačios gyvenimo be Kolino.

Džoana Stendiš prisimerkia ir atsisėda ant stalo priešais mane.

– Jeigu leisit man pasakyti, ponია Vait, – kalba ji, – jūs atrodo te šiek tiek... viskam abejinga. Suprantama, tai labai dažna reakcija – neigti oficialiai pradėtus veiksmus, o paskui jie ima ir užgriūva jums tiesiai ant galvos. Bet noriu jus patikinti – jūsų vyras, tiesą pasakius, daro viską, kad jūsų santuoka būtų nutraukta.

Išsižioju, paskui vėl staigiai užsičiaupiu.

– Ką? – klausia ji. – Jei norėsite, kad jums atstovaučiau, turite manim pasitikėti.

Nudelbiu žvilgsnį sterblėn.

– Na, tiesiog... ką gi. Kartą mudu jau išgyvenome kai ką panašaus. Ir kas nutiks... kas bus daroma... jeigu jis nuspręs grįžti?

Teisininkė, alkūnėmis įsiremusi į kelius, pasvyra priekin.

– Ponia Vait, negi jūs tikrai nematote skirtumo tarp ano karto ir dabartinės padėties? Ar jis anąkart jus įskaudino?

Linktelio.

– Ar žadėjo pasikeisti? Ar grįžo pas jus? – Ji švelniai šypsosi. – Ar anąkart padavė skyrybų ieškinį?

– Ne, – sumurmu.

– Taigi skirtumas tarp ano karto ir dabartinio, – taria Džoana Stendiš, – kad šįkart vyras jau padarė jums šią paslaugą.

Mūsų vietos cirke pačioje pirmoje eilėje.

– Ma, – klausiu, – kaip tau pavyko gauti bilietus taip arti?

Motina gūžteli pečiais.

– Permiegojau su maniežo inspektoriumi, – sušnibžda ir pati juokiasi iš savo pokšto.

Vakar ruoštas netikėtumas ir buvo kelionė pirkti bilietų į cirką *Ringling Brothers*, pasirodantį Bostone. Ji nusprendė pradžiuginti Viltį, kad ši vėl imtų čiauškėti. O kai dar išgirdo apie paskvilį, tai pareiškė šią kelionę būsiant geriausiu būdu atšvęsti.

Motina šukteli ledų pardavėjui ir nuperka porciją Vilčiai. Arenoje sukinėjasi klounai. Keletą jų atpažįstu – negi tie patys po šitiekos metų? Vienas visa balta galva ir liūdna mėlyna šypsena persisveria per žemą sienelę priešais mus. Rodo į savo taškuotas petnešas, pasukui į tokiais pat taškeliais išmargintą Vilties palaidinukę ir suploja rankomis. Kai Viltis išrausta, jis be garso ištaria: „Labas.“ Viltis išpučia akis ir visai taip pat be garso jam atsako.

Klounas, pasikuitęs užpakalinėje kelnų kišenėje, išsitraukia grimo pieštuką. Viena ranka suima Vilčiai už smakro, o kita nupiešia šypseną per visą veidą nuo ausies iki ausies. Pripaišo ant kaklo muzikos natų ir mirkteli.

Tada metasi nuo barjero jau pasiruošęs linksminti kokį kitą vaiką, bet paskutinę minutę dar atsigręžia. Ir kol nespėjau nususukti, ištisia ranką man prie veido. Jaučiu vėsią ranką ant skruosto, kai jis piešia ašarą po kaire mano akimi, tamsiai mėlyną ir pritvinkusią sielvarto.